

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра авіаційної психології

УЗГОДЖЕНО

Декан

_____ Н. Ладогубець
«__» _____ 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

_____ А. Полухін
«__» _____ 2021 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Психологія професійного ризику»

Освітньо-професійні програми: «Психологія»

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 053 «Психологія»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	5	120 / 4,0	17	34	–	69			Диф.залік. 5с.
Заочна	5, 6	120 / 4,0	8	4	-	108	К.р.-6 с.		Диф.залік. 6с.

Індекс НБ-8-053-1/21- 3.7
НБ-8-053-1з/21- 3.7

СМЯ НАУ РП 12.01.11-01-2021

Робочу програму навчальної дисципліни «Психологія професійного ризику» розроблено на основі освітньо-професійних програм «Психологія», навчальних та робочих навчальних планів №№ НБ-8-053-1/21, РБ-8-053-1/21, та №№ НБ-8-053-1з/21, РБ-8-053-1з/21 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 053 «Психологія» та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробила:
професор кафедри авіаційної психології _____ Л.Яковицька

Робоча програма обговорена та схвалена на засіданні випускової кафедри за спеціальністю 053 «Психологія» та освітньо-професійними програмами «Психологія», протокол №7 від 14 травня 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми _____ Ю.Подкопаєва
Завідувач кафедри _____ Л.Помиткіна

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету лінгвістики та соціальних комунікацій, протокол № _____ від « _____ » _____ 2021 р.

Голова НМРР _____ А.Кокарєва

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1 Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки.....	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	5
2.3. Тематичний план	7
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	8
2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	9
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	10

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Психологія професійного ризику» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце навчальної дисципліни. Дана навчальна дисципліна є вибірковою в системі підготовки фахівця, висвітлює особливості функціонування фахівця в складних умовах професійної діяльності, сучасний стан та перспективи розвитку поняття ризику в діяльності. Ця дисципліна вивчається на третьому курсі з метою формування адекватного уявлення студентів щодо психологічних особливостей поведінки в кризових ситуаціях, для вироблення вмінь застосування знань у професійній діяльності практичного психолога.

Метою викладання дисципліни є розкриття сучасних концепцій та наукових підходів у вивченні основ психології ризику, розкритті соціально-психологічної сутності ризикованої діяльності та її характеристик, а також висвітлення прикладних напрямків роботи з надання психологічної допомоги в кризових ситуаціях.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- надати знання про загальні закономірності діяльності людини в умовах ризику, систематизовано ознайомити студентів з основними концепціями та методологією сучасних досліджень ризику у професійній діяльності;
- надати майбутнім фахівцям системне знання предметної області та основних підходів до вивчення функціональних станів суб'єкта професійної діяльності в умовах ризику;
- надати знання про чинники та прояви ефективної ризикової поведінки;
- розкрити закономірності впливу індивідуальної схильності до ризику, готовності до ризику та різних індивідуально-психологічних особливостей на показники професійної успішності людини; сформувані вміння та навички діагностики схильності до ризику;
- сформувані наукові уявлення щодо необхідності використання даних про професійний ризик для розуміння та встановлення зв'язку професійного вибору та розвитку професіонала в процесі діяльності, встановити залежність можливих наслідків трансформації особистості в умовах ризикової діяльності від фізіологічних та психологічних можливостей професіонала.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Ефективно застосовувати психологічний інструментарій для професійної допомоги з урахуванням специфіки ризиконебезпечних ситуацій; прогнозувати особистісні трансформації професіонала з набуттям позитивного та негативного досвіду професійного ризику; розробляти та реалізовувати програми заходів психологічної підготовки до діяльності в кризових умовах; адекватно використовувати дослідницький інструментарій для розробки програм та заходів психологічної підтримки осіб, які працюють в складних умовах діяльності.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

Загальні компетентності (ЗК), якими повинен оволодіти здобувач:

ЗК 2.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях .

ЗК3.Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4.Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 5.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

- ЗК 6.Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 7.Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 8.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 9.Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК 10.Здатність працювати в команді.

Фахові компетентності (ФК)

ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

ФК5.Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

ФК 6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

ФК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)

ФК 9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту.

ФК 10.Здатність дотримуватися норм професійної етики.

ФК11.Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Додаткові компетентності:

ФК12.Здатність до фахового спілкування з непрофесіоналами у галузі.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальна дисципліна «Психологія професійного ризику» взаємопов'язана з такими дисциплінами, як: загальна психологія, соціальна психологія, вікова психологія; диференційна психологія та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: психодіагностика; основи психотерапії; основи психологіч. консультування, ергономіка..

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з **одного навчального модуля**, а саме:

навчального модуля **№ 1 «Особливі ситуації професійної діяльності»**, який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.

Модуль №1 «Особливі ситуації професійної діяльності»

Інтегровані вимоги модуля №1: знати особливості функціонування фахівця в складних умовах професійної діяльності, сучасний стан та перспективи розвитку поняття ризику в діяльності; вміти самостійно проводити аналіз професійної діяльності в складних ситуаціях; досліджувати особливості формування індивіда, як активного суб'єкта своєї життєдіяльності; володіти засобами і методами дослідження індивідуальної схильності до ризику.

Тема 1.1. Прийняття рішень і невизначеність

Ухвалення рішення, або вибір, як психологічне поняття. Невизначеність, раціональність і обізнаність людини. Прийняття рішень і «корисність» альтернатив в неспсихологічних моделях і в психологічній «проспективній теорії». Психологічна модель множинної багаторівневої регуляції вибору. Буттєві підстави принципу невизначеності.

Тема 1.2. Ризик як міждисциплінарна проблема

Ризик - реальність чи соціальний конструкт? Сучасне суспільство як суспільство ризику. Раціональність і ризик в соціологічних і економічних підходах. Ризик, невизначеність і необхідність соціальних дискусій.

Тема 1.3. Підходи до розуміння ризику

Ризик і невизначеність. Ризик і небезпека. Ризик і стратегіальний підхід в неспсихологічних дослідженнях. Мислення можливого. «Непередбачуваність» і «антихрупкість» в підході Н. Талеба.

Тема 1.4. Прийняття рішень при динамічних змінах умов

Контроль рішень в складних динамічних комплексних проблемах. Нове мислення у вітчизняній психології мислення. Контроль невизначеності в підходах до вирішення складних динамічних проблем і саморегуляція особистості. Саморегуляція і ризик як прояви активності особистості.

Тема 1.5. Ризик і прийняття невизначеності в системі психологічної регуляції прийняття рішень

Диспозиціонального і ситуаційний підходи до ризику. Когнітивні репрезентації ризику і когнітивний ризик. Інтелектуальний ризик, або «ризиком інтелект». Очікування більш якісних рішень від розумніших людей.

Тема 1.6. Інтелект, креативність і емоційний інтелект

Інтелект і креативність в психології здібностей. Особистісний ризик і продуктивність мислення і творчості. Інтуїція і інтелект. Емоційний інтелект, особистісний ризик і креативність (використання. Емоційної інформації при прийнятті рішень). Інтелектуальна Я-концепція і ухвалення невизначеності і ризику.

Тема 1.7. Особистісні передумови прийняття рішень і ризику

«Пильність» (вігильність) і прийняття рішень. Ригідність на протипагу активному прийняттю невизначеності. Готовність до ризику і доступність сфери внутрішнього досвіду. Мотивація і прийняття рішень.

Тема 1.8. Особистісний ризик і професії

Кризи професійної діяльності особистості. Професійне вигорання та емоційне вигорання. Успіх як криза. „Зіркова хвороба”. Психологія безробіття.

Тема 1.9. Особливості надання психологічної допомоги фахівцям з високим ступенем психічного вигорання

Психічне вигорання як професійна криза. Емоційне вигорання. Виснаження як прояв вигорання. Негативні зміни в спілкуванні при хронічному стресі. Моделі вигорання. Механізм розвитку психічного вигорання. Особистісні чинники розвитку вигорання. Фактори ризику вигорання. Особистісні детермінанти вигорання. Профілактика та подолання розвитку психічного вигорання. Синдром хронічної втоми. Біосоціальна модель розвитку синдрому.

Тема 1.10. Особливості надання екстреної психологічної допомоги віктимній особистості

Віктимність особистості, її причини та наслідки. Віктимність. Поняття жертви злочину. Віктимологія. Віктимні внутрішньоособистісні конфлікти. Віктимні синдроми, віктимні фобії, віктимні ілюзії. Психологічні наслідки віктимізації.

Тема 1.11. Особливості надання екстреної психологічної допомоги ВІЛ-інфікованим та хворим на СНІД

ВІЛ-позитивність та її психологічні наслідки. Особливості консультування ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД. Специфіка соціальних особливостей захворювання. Основні психогенні реакції в період захворювання. Особливості психологічної допомоги ВІЛ-інфікованим та хворим на СНІД. Специфіка консультування на різних етапах захворювання.

Тема 1.12. Психологічна допомога учасникам бойових дій

Психологія війни. Психологія тероризму. Психологія природних катастроф. Посттравматична стресова реакція. Психологічні проблеми учасників бойових дій, свідків природних катастроф та терористичних актів. Психологія паніки.

Тема 1.13. Особливості надання екстреної психологічної допомоги особам з посттравматичним розладом

Поняття травматичної події. Фактори, які супроводжують перебування на війні та визначають психологічний стан людини. Симптоми та форми виявлення ПТСР. Форми виявлення посттравматичних стресових розладів у комбатантів. Психотерапевтична робота з посттравматичними розладами. Специфічні психопатологічні феномени, які можна спостерігати у жертв терористичних актів. Виникнення та розвиток паніки. «Феномен Джона Узіна». Засоби боротьби із панікою. Почуття страху. Механізм «бий або біжи». Аналіз сновидінь. Робота з непроханими спогадами. Спалахи люті. Як примиритися з примарами минулого.

Тема 1.14. Особливості надання психологічної допомоги людині у термінальний період життя

Термінальні стани та вмирання. Термінальний період у житті людини. Поняття „термінальності” в психології. Динаміка переживання термінальних станів. Специфіка життєвої кризи в період термінальних захворювань.

Тема 1.15. Особливості надання психологічної допомоги людині у стресі

Особливості поведінкових реакцій людини у стресових ситуаціях. Адекватність стратегій поведінки у стресових ситуаціях. Основні типи особистісного контролю у стресових ситуаціях. Труднощі стресу в людей із низькою самооцінкою. Фрустрація, як — психічний стан дезорганізації свідомості та діяльності особистості. Агресія. Різновидів поведінки з точки зору агресивності. Тривожність. Активні способи підвищення загальної стійкості людського організму. Особливості виникнення та подолання хронічного стресу. Хронічний стрес як наслідок психічної травми. Невротичні стани. Ставлення до скрутних обставин. Невизначеність ситуації. Психологічні механізми стресу.

Тема 1.16. Особливості надання психологічної допомоги людині, яка переживає горе

Психологія горя. Переживання суїциду близької людини. Особливості спілкування з тим, хто втратив близьку людину. Ускладнене горе. Психокорекція горя по загиблому. Етапи горя (за Л.Б. Шнейдером). Психотехніки психологічної допомоги при значних втратах. Надання психологічної допомоги дітям, що пережили травматичну ситуацію.

2.3. Тематичний план.

Таблиця 2.1

№ п/п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Особливі ситуації професійної діяльності»									
1.1	Прийняття рішень і невизначеність	5 семестр				5 семестр			
		8	2	2	4	10	2		8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.2	Ризик як міждисциплінарна проблема	6	-	2	4	10		-	10
1.3	Підходи до розуміння ризику	8	2	2	4	10	2		8
1.4	Прийняття рішень при динамічних змінах умов	6	-	2	4	6 семестр			
						6	-	-	6
1.5	Ризик і прийняття невизначеності в системі психологічної регуляції прийняття рішень	8	2	2	4	6	-	-	6
1.6	Інтелект, креативність і емоційний інтелект	6	-	2	4	6		-	6
1.7	Особистісні передумови прийняття рішень і ризику	8	2	2	4	7	1	-	6
1.8	Особистісний ризик і професії	6	-	2	4	6	-	-	6
1.9	Особливості надання психологічної допомоги фахівцям з високим ступенем психічного вигорання	7	2	2	3	8	1	2	5
1.10	Особливості надання екстреної психологічної допомоги віктимній особистості	5	-	2	3	5	-	-	5
1.11	Особливості надання екстреної психологічної допомоги ВІЛ-інфікованим та хворим на СНІД	7	2	2	3	6	1	-	5
1.12	Психологічна допомога учасникам бойових дій	5	-	2	3	5	-	-	5
1.13	Особливості надання екстреної психологічної допомоги особам з посттравматичним розладом	9	2	2	5	5		-	5
1.14	Особливості надання психологічної допомоги людині у термінальний період життя	7	-	2	5	5	-	-	5
1.15	Особливості надання психологічної допомоги людині у стресі	9	2	2	5	7	-	2	5
1.16	Особливості надання психологічної допомоги людині, яка переживає горе	8	1	2	5	5	-		5
1.17	Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8
1.18	Модульна контрольна робота № 1	7	-	2	5	-	-	-	-
1.19	Підсумкова семестрова контрольна робота (ЗФН)					5	1		4
Усього за модулем № 1		120							
			17	34	69	120	8	4	108
Усього за семестр		120	17	34	69	120	8	4	108
Усього за навчальною дисципліною		120	17	34	69	120	8	4	108

2.4. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).

2.4.1. Домашнє завдання.

Домашнє завдання виконується в п'ятому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, на основі навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання студентами, та є складовою модулю №1 «Особливі ситуації професійної діяльності».

Мета домашнього завдання полягає в практичному застосуванні технік психологічної допомоги в залежності від змісту складної ситуації клієнта, що реалізується у формі розробки індивідуальної програми на основі аналізу механізмів виникнення психологічних труднощів та запиту клієнта.

Виконання, оформлення та захист домашнього завдання здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання домашнього завдання, – 8 годин самостійної роботи.

2.4.2. Контрольна (домашня) робота (ЗФН).

Контрольна робота виконується в шостому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу.

Мета контрольної роботи полягає в оволодінні знаннями та навичками застосування технік психологічної допомоги в залежності від змісту критичної ситуації клієнта, врахування особливостей психіки та психологічних механізмів розв'язання динного типу критичних ситуацій, визначення рівня розвитку клієнта та вибору адекватної стратегії психологічної допомоги.

Виконання, оформлення та захист контрольної роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання контрольної роботи, – 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи.

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової контрольної роботи розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доноситься до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення дисципліни застосовуються такі методи: групова дискусія, тренінгові вправи, ситуаційні задачі, кейс-метод.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Макаревич О.П. Психологія регуляції поведінки особистості у складних ситуаціях. –К.: Оріяни, 2001. – 223 с.

3.2.2. Александров Ю.В. Кризова психологія / Александров Ю.В., Гонтаренко Л.О., Євсюков О.П. та ін. ; за ред. О.В. Тімченка. – Х. : НУЦЗУ, КП «Міська друкарня», 2010. – 383 с.

3.2.3. Євсюков О.П. Екстремальна психологія/ Євсюков О.П., Куфлієвський А.С., Лебедев Д.В., Миронець С.М., Назаров О.О., Перелигіна Л.А., Садковий В.П., Склень О.І., Тімченко О.В., Христенко В.С., Шевченко І.О. – К.: ТОВ «Август Трейд», 2007. – 502 с.

Допоміжна література

3.2.4. Психологічна готовність до ризику військовослужбовців Національної гвардії України: монографія / О.С. Колесніченко, Я.В. Мацегора, І.І. Приходько та ін. – Х.: Національна академія НГУ, 2017. – 308 с.

3.2.5. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти / за ред. С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки, Т.В. Зайчикової. – К., 2006. – 365 с.

3.2.6. Чебикін, О. Я. Становлення емоційної зрілості особистості: [монографія] / О. Я. Чебикін, І. Г. Павлова ; Півд. наук. центр АПН України. - О. : СВД Черкасов, 2009. - 232 с.

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.1. <http://studentam.net.ua/content/view/3279/86/>

3.3.2. <https://osvita.ua/vnz/reports/psychology/29422/>

3.3.3. <https://ukr.media/psihologiya/399565/>

3.3.4. <https://library.if.ua/book/32/2092.html>

3.3.5. <http://cd-platform.org/library/statti/1782-partnerstvo-ta-spivpratsia-iak-nevid-iemna-skladova-diialnosti-ohs>

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Вид навчальної роботи	Модуль №1	
Виконання завдань на практичних заняттях	5 семестр	5 семестр
	56×14	6 семестр
		20бх2
Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)		30
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>35 балів</i>	-
Виконання модульної контрольної роботи №1	30	
Підсумкова семестрова контрольна робота (ЗФН)		30
Усього за модулем №1	100	100
Усього за дисципліною	100	

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 3).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 4).

4.6. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.7. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				

Додаток 3

**Відповідність оцінок у балах оцінкам за національною шкалою
(рекомендовані значення)**

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
3	4	5	6	7	8	9	10	11	13	14	15	
3	4	5	6	7	8	9	9-10	10-11	12-13	13-14	14-15	Відмінно
2,5	3	4	5	6	6-7	7-8	8	9	10-11	11-12	12-13	Добре
2	2,5	3	4	4-5	5	6	6-7	7-8	8-9	9-10	9-11	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
15-16	16-17	17-18	17-19	18-20	19-21	20-22	21-23	22-24	23-25	24-26	25-27	Відмінно
12-14	13-15	14-16	15-16	15-17	16-18	17-19	18-20	18-21	19-22	20-23	20-24	Добре
10-11	10-12	11-13	12-14	12-14	13-15	13-16	14-17	15-17	15-18	16-19	16-19	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	
26-28	26-29	27-30	28-31	29-32	30-33	31-34	32-35	33-36	34-37	34-38	35-39	Відмінно
21-25	22-25	23-26	23-27	24-28	25-29	26-30	27-31	27-32	28-33	29-33	29-34	Добре
17-20	18-21	18-22	19-22	19-23	20-24	20-25	21-26	22-26	22-27	23-28	24-28	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	
36-40	37-41	38-42	39-43	40-44	41-45	42-46	43-47	43-48	44-49	45-50	46-51	Відмінно
30-35	31-36	32-37	32-38	33-39	34-40	35-41	35-42	36-42	37-43	38-44	38-45	Добре
24-29	25-30	25-31	26-31	27-32	27-33	28-34	28-34	29-35	30-36	30-37	31-37	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	
47-52	48-53	49-54	50-55	51-56	51-57	52-58	53-59	54-60	55-61	56-62	57-63	Відмінно
39-46	40-47	41-48	41-49	42-50	43-50	44-51	44-52	45-53	46-54	47-55	47-56	Добре
31-38	32-39	32-40	33-40	34-41	34-42	35-43	36-43	36-44	37-45	37-46	38-46	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	
58-64	59-65	60-66	60-67	61-68	62-69	63-70	64-71	65-72	66-73	67-74	68-75	Відмінно
48-57	49-58	50-59	50-59	51-60	52-61	53-62	53-63	54-64	55-65	56-66	56-67	Добре
38-47	39-48	40-49	40-49	41-50	41-51	42-52	43-52	43-53	44-54	44-55	45-55	Задовільно

Оцінка у балах												Оцінка за національною шкалою
76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	
68-76	69-77	70-78	71-79	72-80	73-81	74-82	75-83	76-84	77-85	77-86	78-87	Відмінно
57-67	58-68	59-69	59-70	60-71	61-72	62-73	62-74	63-75	64-76	65-76	65-77	Добре
46-56	46-57	47-58	47-58	48-59	49-60	49-61	50-61	50-62	51-63	52-64	52-64	Задовільно

Додаток 4

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах
оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)